

Kennis, onkunde en opportunisme

De zin en onzin van desinfectie en desinfectie claims



Effectiviteit van desinfectie methodes en middelen moet wetenschappelijk worden aangetoond.

Desinfecteren wordt door velen in de schoonmaakbranche ervaren als iets heel erg gecompliceerds. Ook de wet-en regelgeving met betrekking tot biociden wordt door velen niet begrepen.

TEKST: HANS SINNIGE

Er is gelukkig in de gezondheidszorg veel kennis over desinfecteren maar bij veel professionele schoonmakers heerst vaak onkunde als het gaat over effectief en legaal bestrijden van micro-organismen. Daardoor is er ruimte voor opportunisme. Bij iedere uitbraak van een ziekte, of dat nu een menselijke aandoening (MRSA, H1N1) of een dierziekte (MKZ, vogelgriep, varkenspest) is, roepen bepaalde aanbieders dat zij de oplossing voor het probleem hebben. Dat terwijl ze vaak niet eens weten wat het probleem precies is. Bijvoorbeeld firma's die beweren de oplossing te hebben voor "het MRSA probleem" en dat staven met een manier om ruimtes te desinfecteren. Deze firma's hebben niet begrepen wat het probleem is.

MRSA staat voor Meticilline-Resistente Staphylococcus Aureus. Deze specifieke SA bacterie heeft een resistentie ontwikkeld tegen antibiotica maar zeker niet tegen desinfectiemiddelen. Het MRSA probleem is dat een patiënt niet meer reageert op medicijnen. Maar als de drager van de bacterie genezen is dan is het desinfecteren van de ruimte waarin de patiënt verbleef een vrij simpele zaak. Je moet er alleen even de tijd voor nemen. Ook is het heel verleidelijk om een campagne met alcoholische handgels te voeren als het niet deskundig publiek door de media een angst voor bijvoorbeeld Mexicaanse griep wordt aan-

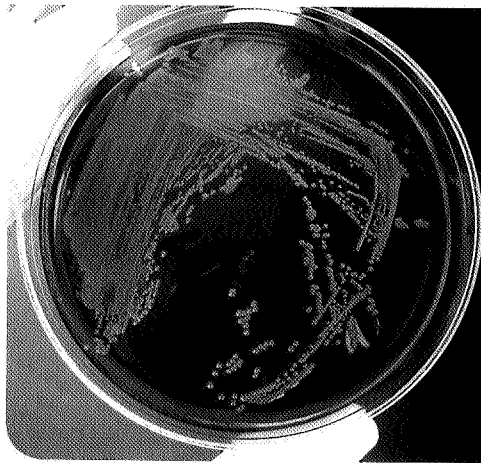
gepraat. Iedere deskundige kan u vertellen dat het effectief handen wassen met zeep (zie afbeelding) voldoende is. Het gebruik van alcohol als vloeistof of als gel is, behalve op bepaalde plaatsen in de gezondheidszorg, niet nodig. Gelukkig is er in de gezondheidszorg de stichting Werkgroep Infectie Preventie (WIP). De WIP levert reinigings- en desinfectie protocollen voor elke denkbare situatie in ziekenhuizen, bejaardenhuizen, klinieken etc. Deze protocollen zijn gratis downloadbaar op <http://www.wip.nl/contentbrowser/pakketsoort.asp>.

WAT IS HET VERSCHIL TUSSEN REINIGEN, DESINFECTEREN EN STERILISEREN?

Het is een wijdverbreid misverstand dat bij reguliere desinfectie alle micro-organismen worden gedood. Om dat misverstand uit de wereld te helpen zullen we een paar definities geven. Deze zijn 1 op 1 overgenomen uit de WIP richtlijn "Reiniging, desinfectie en sterilisatie in verpleeghuis en woonzorgcentrum".

- Onder reiniging wordt verstaan het verwijderen van zichtbaar vuil en onzichtbaar organisch materiaal om te voorkomen dat micro-organismen zich kunnen handhaven, vermeerderen en zich kunnen verspreiden.
- Onder desinfectie wordt verstaan de irreversibele inactivering en/of reductie van micro-organismen op levenloze oppervlakken, alsmede op intacte huid en slijmvliezen, tot een aanvaardbaar geacht niveau. Dat aanvaardbare niveau verschilt van geval tot geval. Maar de kreet: "ons product/systeem doodt meer dan 99% van de bacteriën" is weinig zeggend. We zullen ook uitleggen waarom. In de microbiologie hanteert men het begrip log reductie. Men heeft bijvoorbeeld ergens een initiële besmetting van log 7 CFU's (kiemvormende eenheden per cm²). Wanneer men nu 99% doodt is in onderstaande conversietabel te zien dat dit slechts gelijk is aan een log 2 reductie. Dit betekent dat de CFU concentratie verlaagt van 10.000.000 naar 1.000.000. Dat bereik je ook met normaal efficiënt reinigen. Om een goede desinfectie te hebben is de eis dat een log 4 tot 5 reductie wordt gehaald.

Bacteriekweek geeft een idee van de zwaarte van de besmetting van het oppervlak.



- Steriliseren is een proces dat alle micro-organismen of in een voorwerp doodt of inactieveert. Wanneer moet, wat doen? Hier helpt ons de WIP die heel duidelijk het volgende beleid propageert:
 - geen desinfectie waar sterilisatie is aangewezen.
 - geen desinfectie waar reiniging voldoende is.

WAT BETEKENT DIT?

In ieder geval niet desinfecteren in een normale, gezond omgeving. De beslissing om al dan niet te desinfecteren afhankelijk van:

- Kans op overdracht van besmetting naar patiënt en personeel.
- Aard en aantal van betreffende micro-organismen.
- Gevoeligheid van patiënt voor infecties.

Wanneer besloten wordt tot desinfecteren dan gelden de volgende criteria:

- Gebruik van desinfectantia vereist kennis!
- Desinfecteren is niet veilig voor algemeen gebruik, alleen selectief gebruik door goed opgeleide professionals is acceptabel.
- Voor desinfecteren geldt dat men de tijd van inwerken en de concentratie van het middel, zoals voorgeschreven in de noodzakelijke toelating, moet respecteren. Doet men dat niet dan geeft men een

vals gevoel van veiligheid. Bovendien bestaat de kans dat onvoldoende gedode micro-organismen een bepaalde resistentie gaan ontwikkelen voor bepaalde middelen.

DESINFECTEREN ANDERS DAN IN DE GEZONDHEIDSZORG

Waar in de gezondheidszorg in theorie de reinigings- en desinfectierprotocollen goed zijn vastgelegd, zijn er daarbuiten nog veel gebieden waar onprofessioneel met desinfectie middelen wordt gewerkt. Hoewel de wetgeving rond desinfectiemiddelen in Nederland nogal strak is geregeld zijn er steeds opnieuw spelers in de markt die proberen door de mazen van de wet te zwemmen dan wel zich van de hele wetgeving niets aantrekken.

In de voedingsmiddelen industrie en in horeca gelegenheden is desinfecteren wel goed geregeld via de HACCP wetgeving. In principe legt dit, net als de WIP richtlijnen in de gezondheidszorg, vast hoe en wanneer en met welk middel moet worden gereinigd- en gedesinfecteerd. Overal elders,

CFU concentratie (%)	% reductie	CFU/cm ²	Log reductie
100	0	10.000.000	0
10	90	1.000.000	1
1	99	100.000	2
0,1	99,9	10.000	3
0,01	99,99	1.000	4
0,001	99,999	100	5
0,0001	99,9999	10	6
0,00001	99,99999	<1	7

Log reductie

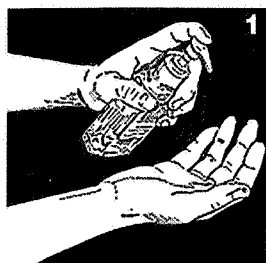
nk bijvoorbeeld aan scholen en kleu-
dagverblijven, openbare toiletten,
enbare gebouwen, privéhuishouding,
desinfecteren overbodig en volstaat
ed reinigen. Maar omdat reinigen
ak als sluitpost op de begroting
rdt gezien hapert het op dat gebied
dan worden desinfectiemiddelen in-
zet als alternatief voor onvoldoende
nigen. Deze desinfectiemiddelen zijn
ms niet toegelaten of niet toegelaten
or de bewuste toepassing. Het aan-
uden van de vereiste inwerktijd van
nimaal vijf minuten is een utopie.
: is ook het werkgebied van de "ei
1 Columbus" methoden zoals zoge-
amde nanocoatings (zie CleanTotaal
6-2009), UV behandeling van de
ht en het gebruik van ozon. Allemaal
theorie zaken die bacteriën kunnen
den maar ongecontroleerd toegepast
onder niet goed vastgelegde condi-
s zijn deze methoden nutteloos en
ik onverantwoord.

TOEGEVING ROND DESINFECTIE

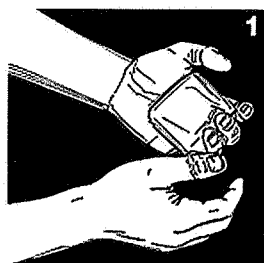
ie in Nederland een middel op de
markt wil brengen met een desinfectie-
claim heeft voor dat middel een
toelating nodig van de Ctgb (Com-
missie voor de toelating van gewas-
schermingsmiddelen en biociden).
n die toelating te krijgen moet de
activiteit volgens vastgelegde nor-
n zijn aangetoond. Dat kan heel
el geld kosten. Reden dat er een
oerkt aantal aanbieders is en dat
producten relatief duur zijn. Dat
dijgt kennelijk uit tot het proberen
de wet te omzeilen. De overheid is

h dit bewust en zowel de Inspectie Gezondheids Zorg
(Z) als de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) hebben
i aantal jaren geleden een rapport doen verschijnen
arin misstanden duidelijk aan de kaak worden gesteld.
hoewel de rapporten niet meer heel actueel zijn staan
conclusies nog steeds overeind. Er is wel iets verbeterd
ar er is ook nog veel niet in orde.

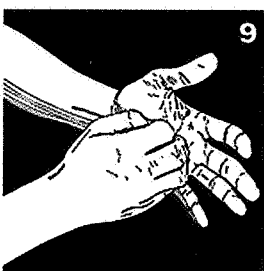
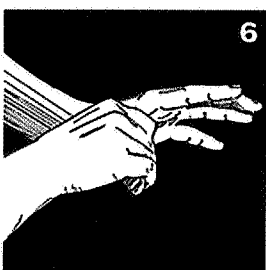
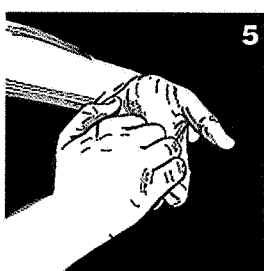
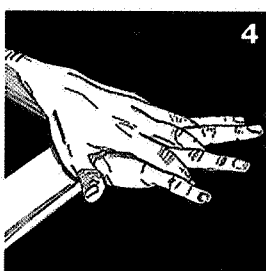
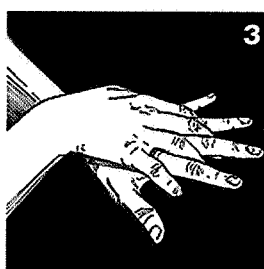
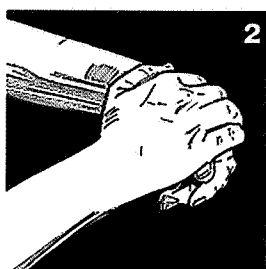
t VWA rapport heet: "A SURVEY ON THE LEGAL
STATUS OF THE CE-MARK ON DISINFECTANTS, Biocide
medical device?" Het is gepubliceerd in augustus 2006.



or



then



Effectief handen wassen kost tijd.

Het IGZ rapport heet: "Neem (inwerk)
tijd voor het desinfectiebeleid". Dit
rapport is gedateerd januari 2007. De
conclusies zijn eigenlijk verbijsterend.
De inspectie concludeert:
*Uit het onderzoek blijkt dat over het
algemeen alle ziekenhuizen wel aan-
dacht hebben voor desinfectie, maar
dat het vaak nog te ongestructureerd is.
Enkele ziekenhuizen gebruiken desin-
fectiemiddelen die niet volgens de juiste
Nederlandse wetgeving op de markt zijn
gebracht. Het gaat daarbij om middelen
die onder het besluit medische hulp-
middelen vallen maar die op de markt
worden gebracht voor toepassingen die
vallen onder de Bestrijdingsmiddelenwet.*

De VWA concludeert:

*Uit het onderzoek is gebleken dat 7 van
de 10 desinfectiemiddelen zonder CE-mar-
kering niet zijn voorzien van een wettelijk
afgegeven toelatingsnummer en derhalve
niet voldoen aan de bepalingen zoals
gesteld in de Bestrijdingsmiddelenwet.*

KASSA

Recent is de overheid over gegaan tot
een inhaalslag voor wat betreft het
legaliseren van niet toegelaten mid-
delen en procedures. Men noemt dat
project "gedifferentieerde handha-
ving". Het komt er in het kort op neer
dat iedereen die illegaal middelen
verkocht die onder de bestrijdings-
middelenwet vallen deze vóór 15 sep-
tember 2009 kon aanmelden waarbij
per product € 5.000,- moest worden
gestort. Kassa voor de overheid! Voor
dat bedrag wordt men even niet ver-

volgd maar om een definitieve toelating te krijgen moet
wel een compleet dossier worden ingediend.

Er zijn in dit kader 622 producten aangemeld. Men hoeft
geen helderziende te zijn om te voorspellen dat er nog
geen 150 zullen overblijven die uiteindelijk geregistreerd
worden. Immers een compleet dossier kost een vermogen
en dat verdien je in Nederland niet makkelijk terug. Daar
komt bij dat veel van de 622 aanmeldingen zijn gedaan
door firma's die absoluut niet in staat zijn een sluitend
dossier aan te leveren. De melding is dus simpel gebruikt
om zich een paar jaar rust te verschaffen.

PRODUCTEN DIE WEL DESINFECTEREN MAAR NIET ZIJN AANGEMELD ALS ZODANIG

Er zijn producten op de markt die uitstekende desinfecterende eigenschappen hebben maar niet als desinfectans zijn aangemeld. Het meest simpele voorbeeld is bleekwater dat je gewoon in de supermarkt voor een paar cent per liter kunt kopen. Het is niet geoorloofd hiermee te desinfecteren. Wel mag je bleekwater gebruiken alsof het een desinfectans is, maar dan moet je bijvoorbeeld zeggen dat het een oxidatieve reiniger is. Hetzelfde geldt voor waterstofperoxide.

De claim is belangrijk. Sommige aanbieders van chemicaliën die als desinfectiemiddel kunnen worden gebruikt, komen door REACH enorm in de knel. Nu is het nog zo dat de claim bepaalt of een product een biocide is of iets anders. Waterstofperoxide kan worden gepositioneerd als een desinfectiemiddel en behoeft dan registratie maar als oxidatieve reiniger is het een reinigingsmiddel. Het wordt moeilijk nu in het kader van de REACH wetgeving het gebruik moet worden gemeld bij registratie van de stof. Voor waterstofperoxide zou je de escape via oxiderende reiniger kunnen proberen. Soms ligt het moeilijker bijvoorbeeld bij formaline dat met name in de veehouderij veel wordt gebruikt als desinfectans voor voederbakken etc. Met de beste wil van de wereld is er voor deze stof, in onze branche, geen andere toepassing te bedenken dan desinfectiemiddel.

We zijn enorm benieuwd hoe de chemicaliënhandel dit denkt op te lossen. Er zijn twee mogelijkheden: aanmelden als biocide met alle kosten van dien of niet meer leveren.

CONCLUSIE

Op grond van bovenstaande feiten kunnen we een paar simpele conclusies trekken.

- Er is veel kennis over hoe correct te desinfecteren (WIP richtlijnen).
- Er is bij gebruikers en aanbieders van desinfectiemiddelen veel onkunde en er wordt soms ook bewust tegen de wet gezondigd.
- Desinfecteren in de privésfeer is overbodig en ernstig af te raden want slecht desinfecteren kan leiden tot resistentie van bepaalde bacteriestammen. Desinfecteren in de privésfeer is alleen dan nodig als er verhoogd gevaar is op infectie doordat mensen een verzwakt immuun systeem hebben.
- Desinfecteren is een specialisme dat alleen mag worden gedaan door deskundige professionele uitvoerders.
- Desinfecteren wordt vaak gezien als alternatief voor een degelijke reiniging. ■

Hans Sinnige (cab-kievit@home.nl) is vertegenwoordiger van MKB bedrijven in de reinigingsmiddelenbranche in verschillende overleg structuren. Hij is tevens directeur van Chemisch Adviesbureau Kievit en lid van de redactieraad van Clean Totaal.

advertentie



Maak eens een aantrekkelijk slijp-
pertje met Boco. U kent het wel, u
komt al jaren bij een leverancier
van reinigingsoplossingen maar
proeft nooit aan het gras van de
buren. Wij maken graag kennis
met u om onze talloze mogelijk-
heden te bespreken, zodat wij u be-
wijzen dat ons gras écht groener is!
WWW.BOCO.NL
Tel. 035 6561402

BOCO b.v.
Meer dan 20.000 schoonmaakartikelen